

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving **Polder Westeinde Waarder Noord**

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 20 hectare

Landschapskenmerken

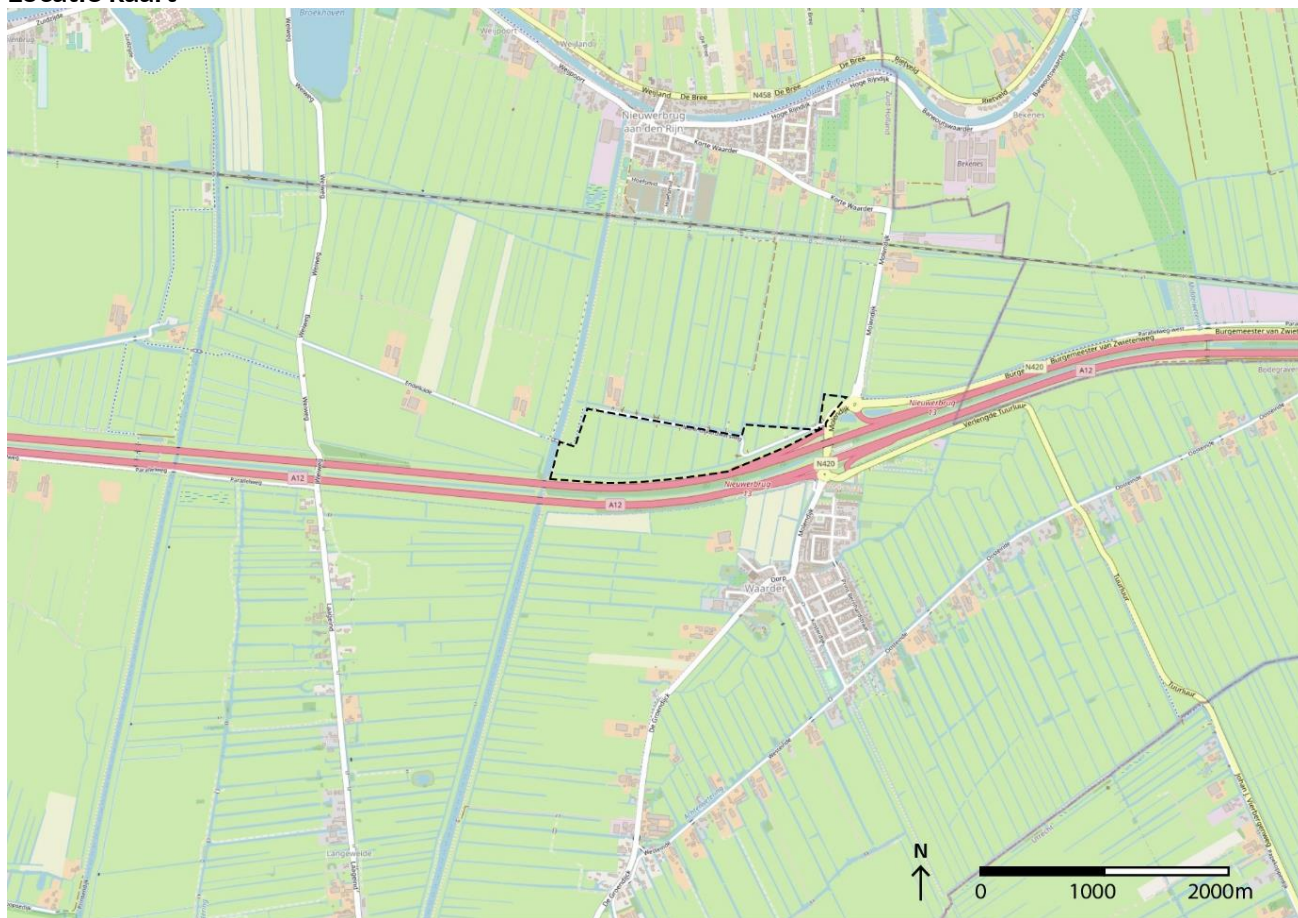

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het landschap van het zoekgebied Polder Westeinde Waarder Noord behoort tot het kenmerkende veenweidelandschap van het Groene Hart en is onderdeel van het enige 'venster' waar vanaf de rijksweg in 360 graden het veenweidelandschap van zowel het noordelijk als het zuidelijk deel van het Groene Hart kan worden beleefd. Het veenweidegebied wordt gekenmerkt door de slagenverkaveling met lange en smalle kavels en relatief brede sloten met hoge waterstanden. Het gebied heeft een zeer open karakter, ondanks dat een deel van de uitlopers van de oeverwal invloed op de bodem van het zoekgebied heeft.

Locatie kaart

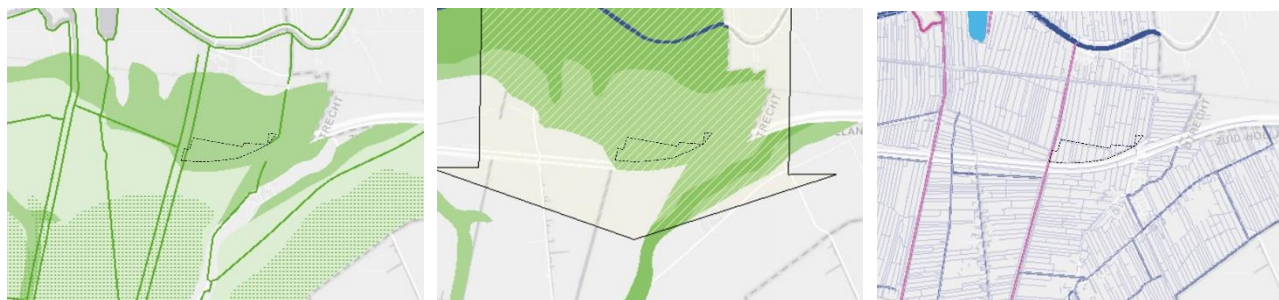

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

De locatie wordt ruimtelijk begrensd door de Molendijkerdwarsweg (ten noorden), de rotonde met afslagen naar de afrit en parallelweg (ten oosten), de A12 (ten zuiden) en de Dubbele Wiericke (ten westen). De Molendijkerdwarsweg loopt in het westelijk deel parallel aan de oprit van de A12, maar buigt daarna naar het Noorden en vormt vanaf daar de grens van het zoekgebied. Tot aan het boerenerf bij de Dubbele Wiericke is de weg voor alle verkeer begaanbaar, daarna is het een fietspad dat verbonden is met de Boerderijweg aan de Bodegraafse kant van het Venster.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapkenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode ‘landschap en duurzame energie’ van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de ‘Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden’ in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

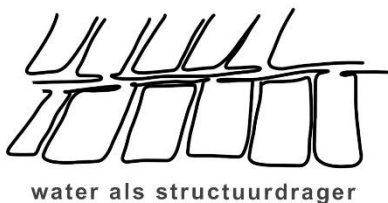
Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Herkenbaar waterrijk veen(weide), Onderscheidend rivierengebied, en water als structuurdrager

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Vrijtijdslandschap, Weg door stad en land

Het zoekgebied is onderdeel van het veenweidelandschap in het Groene Hart en een uitgebreide beschrijving van de kenmerken zijn onderdeel van het Provinciaal Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke. En het ligt in het veenweidegebied met rivierinvloed van de Oude Rijn. De oeverwallen gaan hier geleidelijk over in het aangrenzende veengebied. Door de aanwezige klei in de ondergrond is het veen hier minder klinkgevoelig en is daarom in de loop van de tijd steeds hoger komen te liggen ten opzichte van de omgeving. Echter, dit gebied heeft meer het karakter van open veenweide dan dat van een 'verdichte oeverwal'. Daarmee is het ook onderdeel van het open landschap van het Groene Hart Venster Bodegraven-Woerden.

Ten westen van het gebied ligt de dubbele Wiericke, die door de geschiedenis heen een belangrijke rol heeft gespeeld. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Veenweidegebied en de Wierickes

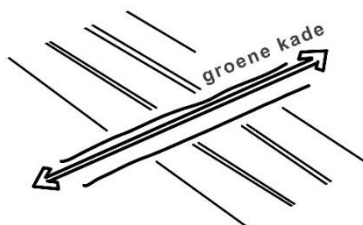
- Lengtesloten zijn beeldbepalend, deze sloten handhaven en de zichtbaarheid zoveel mogelijk versterken.
- Dammen in de sloten zijn ondergeschikt aan de lengterichting van de kavel.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen voldoende ruimte voor waterberging, in de vorm van (verbrede) watergangen.
- Ontwikkelingen versterken de samenhang en continuïteit in het watersysteem als dragende ecologische en recreatieve structuur van Zuid-Holland. Ruimte voor natuurlijke dynamiek is hierbij een uitgangspunt.
- Behouden en versterken van een zichtbare, toegankelijke en beleefbare waterstructuur als eenheid en identiteitsdrager van het gebied.
- Aanleg van natuurvriendelijke oevers, houdt rekening met het historische profiel.

Ten noorden van de Molendijkerdwarsweg ligt een hoofdwatergang die tocht wordt genoemd. Deze heeft een recht tracé en is breder dan de overige watergangen.

Slagenverkaveling

- Behouden en versterken van de aanwezigheid en samenhang tussen alle onderdelen binnen het veenweidegebied: ontginningsassen, waterlopen, kavelstructuren, kades, tiendwegen, petgaten en geriefbosjes.
- Herkenbaar houden van gave, oorspronkelijke verkavelingspatronen van middeleeuwse ontginningen, met karakteristieke langgerekte percelen, poldersloten en weteringen.
- Behouden en versterken van het contrast tussen het open polderlandschap en verdichte zones zoals oeverwallen en linten.

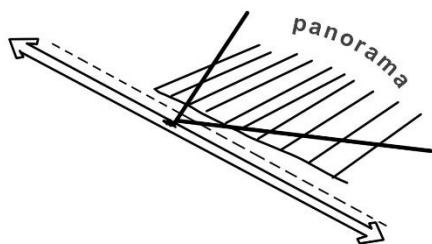
In het zoekgebied bevindt zich de smalle Molendijkerdwarsweg, op een lage kade met aan weerszijde water. Langs deze weg is één boerderij gevestigd aangrenzend aan het zoekgebied. De weg is ook onderdeel van het fiets- en wandelknooppuntennetwerk van Zuid-Holland. Daarnaast is de Dubbele Wiericke onderdeel van een kanoroute. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

De kade: Molendijkerdwarsweg

- Bij aanpassingen aan bestaande wegen wordt het profiel van onderliggende dijken en kades gehandhaafd.
- De toegankelijkheid van het gebied wordt behouden of verbeterd.
- Koppelen van cultureel erfgoed (zoals de Wierickes) aan het recreatief routenetwerk en (aanleg)voorzieningen voor kano's koppelen aan fiets- en wandelnetwerk.
- Behouden van de openheid en het groene karakter, de kade als 'contramal' van het lint: geen bebouwing toevoegen.

De A12 doorsnijdt het veenweidelandschap als autonome lijn. Door de verhoging is er een prachtig en wijs panorama over de aangrenzende veenweidepolders. Het projectgebied grenst direct aan de Enkele en Dubbele Wiericke, een restant van de Oude Hollandse Waterlinie. Ten zuidwesten van het gebied ligt een afrit van de A12. Ten noorden van het zoekgebied ligt het spoor als autonome lijn in het landschap. Vanuit de positie van de trein kunnen passagiers de weidsheid van het veenweidelandschap ervaren. Het zoekgebied op ca. 700m afstand van het spoor, maar net als maïsvelden in het seizoen zou zon-op-veld zichtbaar kunnen zijn vanuit de trein. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

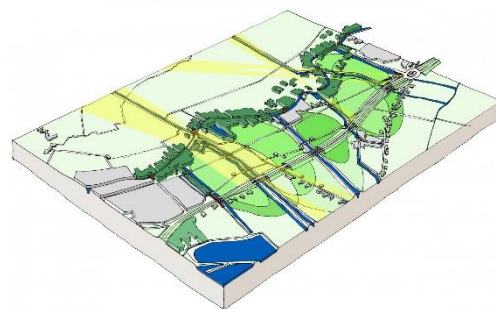

Weg door stad en land: panorama A12 en het spoor

- Verrommeling van het landschap langs de auto(snel)weg zoveel mogelijk voorkomen.
- Wegen behouden als kale lijnen in het landschap. Wegen dus niet inplanten of afschermen. Openheid en zicht op grasland en sloten is beeldbepalend.
- De autonome ligging van de snelweg versterken door het landschap aan weerskanten door te laten lopen. Vanuit het landschap vormen de wegen zo min mogelijk een fysieke en visuele barrière.
- Specifieke aandacht voor de visuele relatie tussen spoor en landschappelijke omgeving geldt in de openbaar vervoerpanorama's. Dit betekent dat ontwikkelingen rekening houden met het zicht vanuit de trein op de omgeving.
- Zicht op veenweidelandschap vanuit de trein handhaven/versterken, door zichtlijnen vrij te houden van opgaande beplanting.

Bijzondere ruimtelijke waarden

Het Venster Bodegraven-Woerden is het kleinste deelgebied van het Groene Hart, maar vervult een belangrijke schakelfunctie. Het venster is het laatste open stuk in de meer verdichte en verstedelijkte Oude Rijnzone. (bron: Stichting Groene Hart)
Het open veenweide landschap strekt zich uit aan twee zijden van de A12 vanaf de groene grens met bedrijventerrein Broekvelden in Bodegraven tot aan de bebouwingsgrens van Molenvliet in Woerden.

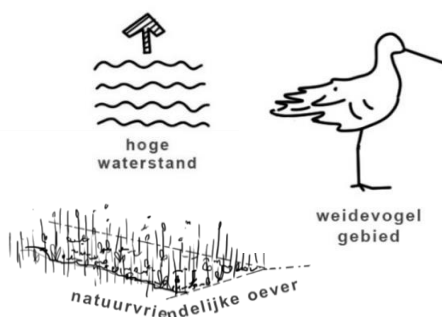

Natuur en ecologische waarden

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Rust en stilte

De algemene natuur en ecologische waarden van veenweidegebieden staan goed beschreven in het gebiedsprofiel Gouwe Wiericke.. Extra aandacht voor natuurvriendelijke oevers en waterbeheer door peilhoogtebeheer zijn alom onderdeel van het gehele veenweidegebied.

Grote delen van de veenweide zijn benoemd als belangrijk weidevogelgebied. Dat geldt ook voor het deel ten noorden van het zoekgebied.

Weidevogelgebied

- Handhaven van de rust en openheid in het gebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.

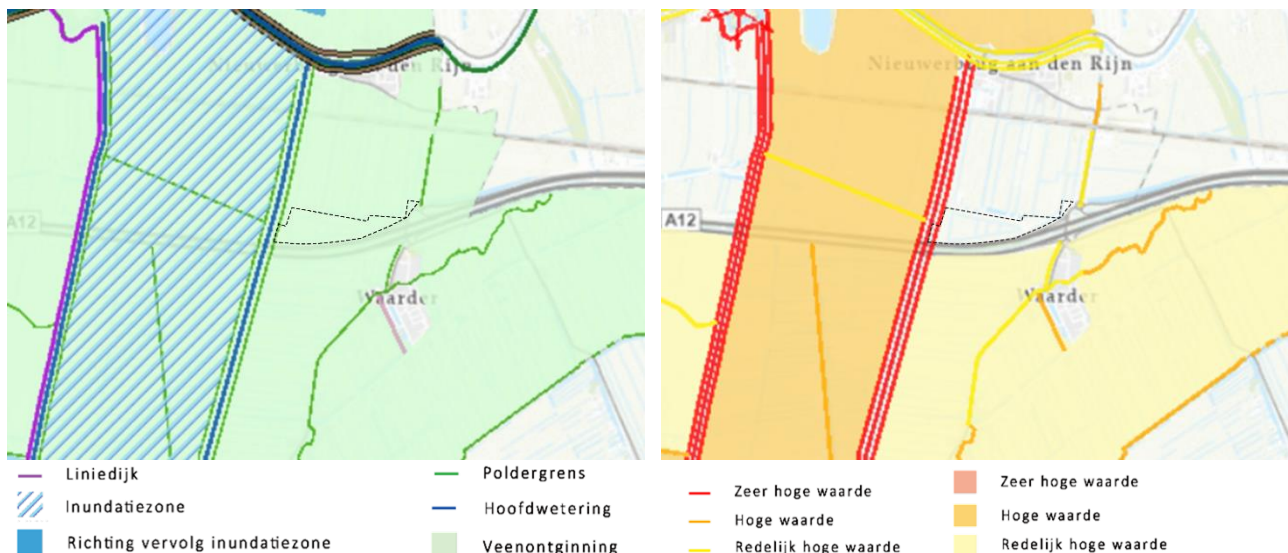
Recreatie waarden

De Dubbele Wiericke en de Molendijkerdwarsweg zijn beide belangrijke recreatieve routes voor wandelaars, fietsers en kano's. Het weidse veenlandschap en weidevogels dragen hier met grote mate aan bij. Fietsers hebben bij het passeren van de Dubbele Wiericke een fenomenaal uitzicht vanaf de brug over de hooggelegen wetering. Het maakt het hier mogelijk om 360 graden veenweidegebied om je heen te beleven.

wandelen, fietsen, vissen

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De veenontginning met lange smalle percelen in een ritme met de sloten aan weerszijde van de kavel zijn het sterkste kenmerk van de locatie en de wijdere omgeving en regio. Dit zeer herkenbare ritme van sloten en overwegend grasland heeft een zeer hoge leesbaarheid van de landschapsstructuur en ruimtelijke kwaliteiten.

Veenontginning, algemeen

De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar.

Poldergrens

Het Zuid-Hollandsche landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. De poldergrenzen kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk.

Direct ten westen van de locatie van het zoekgebied ligt het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie met de Dubbele Wiericke als begrenzing van het vroeger strategisch in te zetten inundatiegebied. Dit landschappelijke kenmerk hangt sterk samen met het Fort Wierickerschans op het raakpunt van Enkele Wiericke en Oude Rijn. In het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke wordt de hoge waardering voor dit cultuurhistorisch landschapselement ook toegelicht: De Oude Hollandse Waterlinie is de eerste belangrijke verdedigingslinie van Nederland geweest. Zij is na de inval van de Franse troepen in 1672 geperfectioneerd. Met de ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de 19e eeuw, die meer naar het oosten ligt, verloor de oude lijn zijn functie. Het gevolg daarvan was dat vrijwel alle onderdelen in de loop der jaren verdwenen of minder zichtbaar zijn geworden. Het traject tussen Oude Rijn en Hollandse IJssel is een van de weinige plekken waar de Oude Hollandse Waterlinie als structuur nog te herkennen is. Als onderdelen van de Oude Hollandse Waterlinie zijn bewaard gebleven: Fort Wierickerschans en de Enkele en Dubbele Wiericke. Beide begrenzen Polder Lange Weide, deze polder kon als inundatiegebied onder water gezet worden.

Historisch-landschappelijke lijnen

Bij de waardering van landschappelijke lijnen is vooral gelet op de gaafheid van het historische lijnelement (bv. profiel van een dijk of kanaal) en eventueel ook op de samenhang met andere elementen (bv. polderkades met weteringen en tiendwegen). Vanwege hun zeldzaamheid (bijzondere functie) en hoge gaafheid is een aantal karakteristieke elementen als 'zeer hoog' gewaardeerd. De Nieuwe Hollandse Waterlinie, en de Dubbele Wiericke als een van deze lijnen hoort daarbij.

De cultuurhistorische waarden van het landschap als geheel rond dit zoekgebied is hoog omdat het direct aanliggende landschap met het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie en de hoger gelegen Dubbele Wiericke noemenswaardig uniciteit vertegenwoordigd en de gaafheid van het veenweidelandschap als geheel van dit aspect van hoge waarde is. Het zoekgebied zelf scoort geen hoge waarde.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De twee aangrenzende strengen van het type stroomgordel of geulafzettingen hebben een redelijk hoog tot hoge archeologische verwachting.

Veen

Veen krijgt een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Stroomgordels/geulafzettingen

Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m - maaiveld voorkomen.

Het zoekgebied zelf heeft overwegend een lage archeologische verwachtingen omdat het in het Veen ligt. Er geldt een onderzoekspllicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 25.000 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld. In de noordoosthoek van het gebied is een terrein met een zeer hoge archeologische verwachting (terreinen van provinciaal belang). Hiervoor geldt een onderzoekspllicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 50 m² en ingrepen dieper dan 0,35 m beneden maaiveld. Ook heeft een deel van het gebied een hoge/middelhoge archeologische verwachting. Hiervoor geldt een onderzoekspllicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 500 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld.

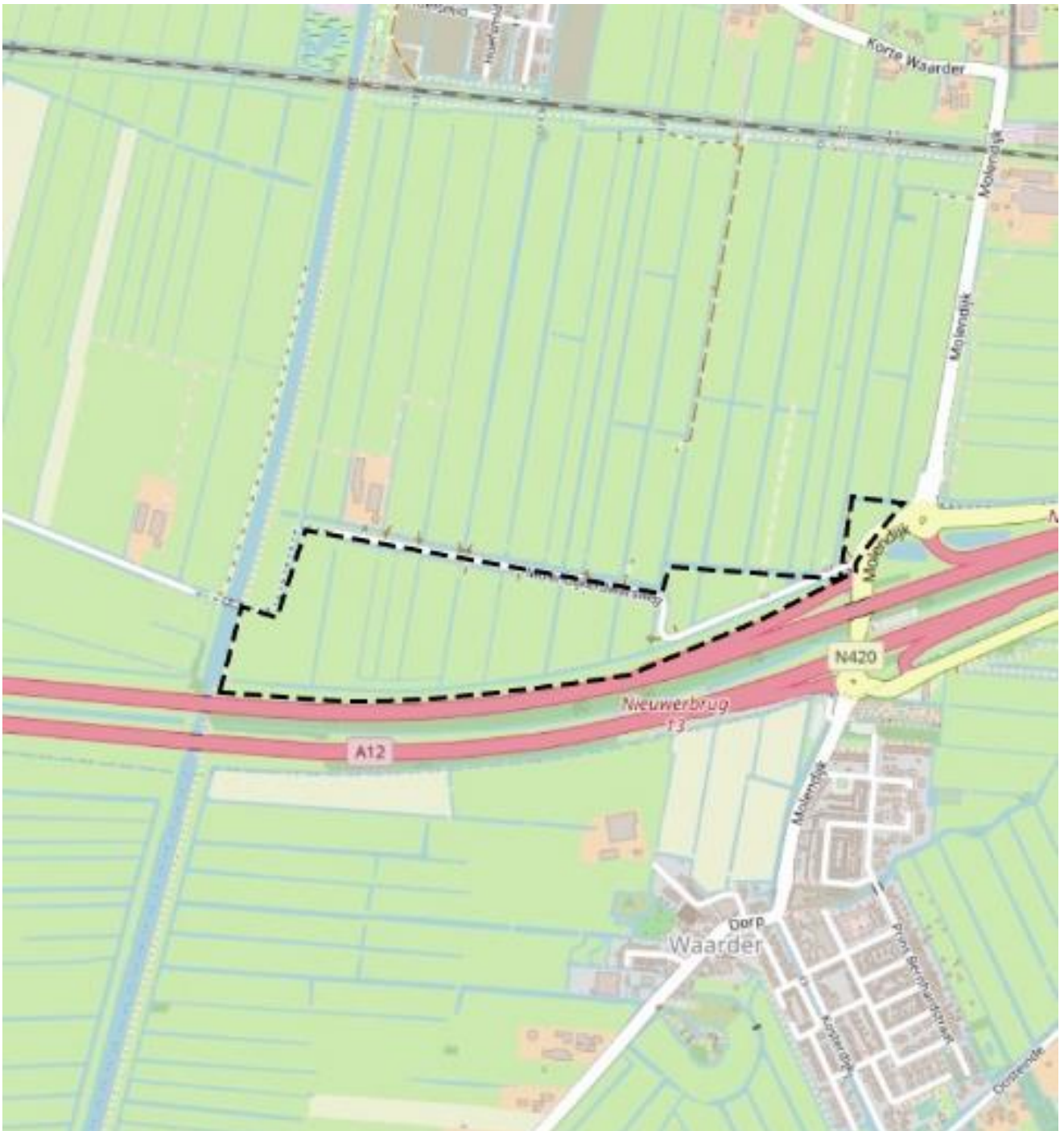
<https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie>

Gebiedsbeschrijving Polder Westeinde Waarder Noord

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 20 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

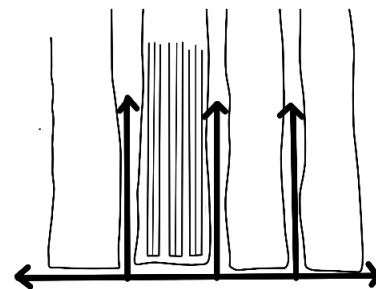

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

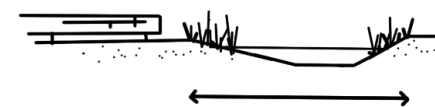
- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de ruimtelijke kwaliteit van het veenweidelandschap, waarbij de bestaande poldereenheden met hun begrenzingen leidend zijn.
- Oriëntatie van de zonnepanelen volgt volledig en exact het slagenlandschap. Het meest logisch is dat een oost-west opstelling bij benadering wordt gevolgd, zodat continue lijnen van PV-opstellingen kunnen worden gemaakt op de smalle percelen.
- Verspruingen van PV-opstellingslijnen zijn ongewenst.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt en tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Minimaliseer hoogte PV-opstelling (max. 100 cm - hoogste punt - boven het huidige maaiveld van het perceel) ten behoeve van de openheid van het landschap en zichtlijnen vanaf Molendijkerdwarsweg over de opstelling en zicht op openheid.

Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie van de zonnepanelen volgt slagenlandschap

Extensieve PV-opstelling met ruimte tussen panelen.

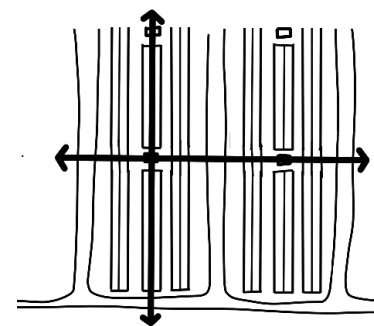
Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Voorkom hekwerk en afrastering, los de (on)toegankelijkheid op met sloten.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen, geen nieuwe parkeerplaatsen buiten het plangebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter van het aangrenzende weidevogelgebied is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en - zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De zonnepanelen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst voor een continue groene oever en talud.

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd aan het eind van een veld. Plaatsing zo dicht mogelijk bij de Molendijkerdwarsweg met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker van kleur en mat. Voor het gehele zoekgebied geldt dat één soort in panelen en opstelling wordt gebruikt.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande erftoegangswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Het inrichtingsontwerp op participatieve wijze tot stand brengen, met speciale aandacht voor de afstemming met het boeren erf aan de noordzijde.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen zodat vanaf de Molendijkerdwarsweg de veranderingen in het landschap geduid worden.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en biodiversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- Recreatief gebruik van de Molendijkerdwarsweg vergroten door verblijfsplek toe te voegen en toegankelijkheid van het landschap te vergroten door recreatieve routes via groenzones door te trekken naar het landschap.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Ontwikkeling van een aanleg- en beheerplan van inheemse, kruidenrijke vegetaties (zo laat en weinig mogelijk gemaaid)
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE):
<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap>
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector:
<https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf>

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.